

Vapautuvien asumisen tuen verkoston julkilausumien taustaa

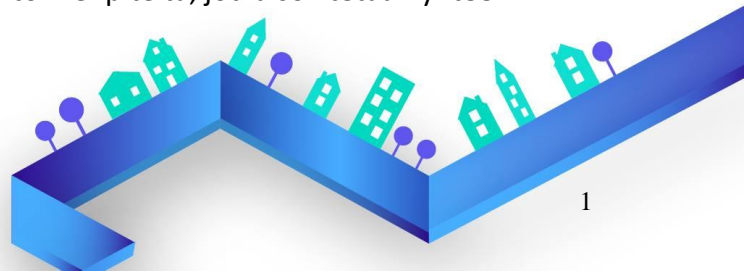
Rikosseuraamusasiakkaista yli 20 %:a on seuraamuksen täytäntöönpanon aikana ilman omaa asuntoa tai asuu tilapäisratkaisujen turvin. Heillä on vaikeuksia asunnon saamisessa asumishistoriansa vuoksi (esim. häätöjä) tai heillä on ongelmia ja haasteita asumisessa (mm. vuokranmaksussa tai asunnon ylläpidossa). Yhtenäisen asumishistorian puuttuminen vaikeuttaa asunnon saantia. Monen kohdalla asumisen onnistuminen vaatii aluksi riittäviä tukitoimia. Vankitietojärjestelmän mukaan vapauttamissuunnitelmia tehdään ainoastaan noin 70 %:lle vapautuvista vangeista ja tästä joukosta 26 %:lla on asunnon tarve. Yhdyskuntaseuraamusta suorittavien asunnottomuus on Tyyne-asiakastietojärjestelmän mukaan viime vuosina ollut noin 22–25 %. Valvontarangaistuksen suorittaminen asunnottomana ei ole mahdollista.

Vapautuvien asumisen tuen verkosto (VAT-verkosto) on huolestunut vankilasta vapautuvien ja yhdyskuntaseuraamuksia suorittavien mahdollisuudesta kiinnittyä yhteiskuntaan, jota vaikeuttaa keskeisellä tavalla asunnottomuus. VAT-verkostossa on havaittu myös muita integroitumisen esteitä, joihin verkoston julkilausumissa puututaan. Työllistyminen tukee elämänhallintaa sekä asumisen onnistumista, ja työllistymisen esteitä tulisikin poistaa. Yksi asunnottomuuden taustatekijöistä on vaikeus kotivakuutuksen saamisessa, koska kotivakuutus on usein ehtona vuokrasopimuksen syntymiselle. Myös henkilöllisyystodistuksen puuttuminen vankilasta vapautuessa on ongelma: siviiliasioiden hoitaminen muuttuu vaikeaksi ja jopa mahdottomaksi.

VAT-verkosto katsoo, että yhteiskunnan pitäisi toimia yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa erilaisten esteiden purkamiseksi, jotta voitaisiin edistää vapautuvan vangin ja yhdyskuntaseuraamusta suorittavan realistista mahdollisuutta integroitua takaisin yhteiskuntaan. Mielestämme on selvää, että tämänkaltaisten esteiden purkaminen yhdessä järjestöjen ja yritysten yhteiskuntavastuun tai lainsäädännön kautta tulee yhteiskunnalle halvemmaksi kuin huono-osaisuuden lisääminen vaikeuttamalla henkilön paluuta yhteiskuntaan. Rangaistuksen täytäntöönpano aikana on mahdollista vaikuttaa tuomitun valmiuksiin ja ominaisuuksiin ja rakentaa polkuja yhteistyössä eri toimijoiden ja sidosryhmien kanssa.

Yhteiskunnan turvallisuuden näkökulmasta tarkasteltuna on erityisen keskeistä panostaa lainsäädännön kautta tuomioistuinten tuomiokäytäntöihin, rangaistussuunnitelmien laatimiseen, yhdyskuntaseuraamusten toteuttamiseen vapaudessa, vankisijoitteluun, rangaistusaikaiseen toimintaan ja kuntoutukseen, kokonaisvaltaiseen sosiaalityöhön rangaistuksen suorittamisen aikana, asteittaiseen vapautumiseen ja jälkihuoltojärjestelmään, jota yleishyödylliset yhteisöt keskeisellä tavalla jo nyt hoitavat.

VAT-verkosto katsoo, että uusintarikollisuuteen voidaan vaikuttaa ja ihminen voi muuttua, jos hänelle annetaan mahdollisuus ja yhteiskunnan puitteet tukevat sitä. Tämä edellyttää sitä, että kohderyhmälle on tarjolla erilaisia asumisen sisältö- ja tukipalveluita, päihdehuolto- ja mielenterveyspalveluita sekä työllistymistä tukevia toimenpiteitä, jotka sovitetaan yhteen henkilön elämäntilanteen ja tarpeiden mukaan.

Erityisen vaikeassa asemassa työllistymisen ja vuokra-asunnon saamisen kannalta ovat:

- pitkäaikaisasunnottomat
- asunnottomana vankilasta vapautuvat vangit ja yhdyskuntaseuraamuksia suorittavat asunnottomat
- mielenterveyskuntoutujat, joiden asumisvalmiudet ovat heikentyneet
- häiriökäyttäytymisen vuoksi asuntonsa menettäneet
- vuokravelkaantumisen vuoksi asuntonsa menettäneet
- vuokra-asuntonsa kiinteään varustuksen aiemmin rikkoneet/tuhonneet henkilöt
- päihdepsykiatrialta kotiutuvat
- turvapaikanhakijat
- perheriitojen vuoksi kotinsa menettäneet miehet
- maahanmuuttajanuoret

Vapautuvien asumisen tuen verkosto (VAT) toimii rikosseuraamukseen tuomituille asumispalveluja tuottavien yleishyödyllisten järjestöjen ja sidosryhmien yhteistyöfoorumina. Verkosto on toiminut vuodesta 2009 lähtien. Verkoston tavoitteena on kehittää, tukea ja koordinoita rikosseuraamusasiakkaiden asumis- ja muita tukipalveluja ja parantaa tiedonvälitystä eri sidosryhmien ja toimijoiden välillä. Tavoitteena on vähentää rikosseuraamustaustaisten asunnottomuutta ja uusintarikollisuutta. VAT-verkoston kolmellatoista jäsenyhteisöllä on käytössään lähes 2000 tukiasuntoa eri puolilla maata. VAT-verkosto ottaa kantaa ajankohtaisiin asioihin kohderyhmänsä aseman parantamiseksi.

VAT-verkoston puolesta

Markku Rautiainen, Joensuun Seudun Nuorisoasuntoyhdistyksen puheenjohtaja
VAT-verkoston puheenjohtaja

Olli Kaarakka, Asumispalvelupäällikkö, Kriminaalihuollon tukisäätiö
VAT-verkoston varapuheenjohtaja

Anna Leppo, projektikoordinaattori, Kriminaalihuollon tukisäätiö
VAT-verkoston sihteeri

VAT-verkoston jäsenyhteisöt:

Espoon Diakoniasäätiö
Helsingin Diakonissalaitos
Joensuun Seudun Nuorisoasuntoyhdistys
Jyväskylän Katulähetys ry
Kuopion Työterapinen yhdistys ry
Kriminaalihuollon tukisäätiö
Rauman Seudun Katulähetys ry
Rauman Seudun Mielenterveysseura ry
Silta-Valmennusyhdistys ry
Sininauhasäätiö
Suoja-Pirtti Ry
Turun Seudun Nuorisoasunnot ry
ViaDia Pohjois-Savo ry

